

24. Рагойша, В. П. Пра фалькларызацыю літаратурных тэкстаў / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 3 / пад навук. рэд. Т. А. Марозавай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2006. – С. 5–11.
25. Рагойша, В. П. «Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч – фалькларыст» / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 33–42.
26. Рагойша, В. П. «Навуковы дыкурс Янкі Саламевіча (да 70-годдзя з дня нараджэння)» / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 6 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. А. Марозавай. – Мінск : Бестпрынт, 2009. – С. 6–9.
27. Рагойша, В. П. Еўлалія Казановіч і яе запісы беларускага фальклору 1910 – 1914 гг. / В. П. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 10 / пад навук. рэд. В. В. Прыемка, Т. В. Лук'янавай. – Мінск : РІВШ, 2014. – С. 18–21.
28. Рагойша, У. В. Нацыянальнае светабачанне і яго філасофскае напаўненне ў творах беларускіх паэтаў-адраджаністаў / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 2 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : Бестпрынт, 2005. – С. 164–169.
29. Рагойша, У. В. Старажытныя руны ў мастацкім свегаўспрыманні Уладзіміра Караткевіча / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. арт. Выпуск 5 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай. – Мінск : Бестпрынт, 2008. – С. 177–182.
30. Рагойша, У. В. «Ноты фальклору» ў мастацкім стылі Міхася Зарэцкага / У. В. Рагойша // Фалькларыстычныя даследаванні. Кантэкст. Тыпалогія. Сувязі : зб. навук. арт. Выпуск 7 / пад навук. рэд. Р. М. Кавалёвай, В. В. Прыемка. – Мінск : РІВШ, 2010. – С. 181–186.

Пётр Дарашчонак

**АД «РАКАЎСКІХ ЧЫТАННЯЎ» ДА «РАКАЎСКАГА ШЛЯХУ»:
ЛІТАПІС РОДНАГА КРАЮ ПАД РЭДАКЦЫЯЙ ПРАФЕСАРА
ВЯЧАСЛАВА РАГОЙШЫ**

У артыкуле даследаецца вопыт правядзення рэгіянальных краязнаўчых навуковых канферэнцый (Ракаўскіх чытанняў) на Валожыншчыне і выдавецкая дзейнасць заснавальнікаў мясцовай культурна-асветніцкай газеты «Ракаўскі шлях»

Peter Darashchonak

**FROM «RAKAU READINGS» TO «RAKAU WAYS»: THE
CHRONICLE OF THE NATIVE LAND UNDER THE EDITORSHIP
OF THE PROFESSOR VYACHASLAU RAGOYSHA**

This article explores the experience of carrying out local lore scientific conferences (Rakau readings) in the Valozhyn region and the publishing activities of the cultural and illuminating local lore newspaper «Rakau Way»

Невялікі пасёлак Ракаў, што знаходзіцца ў Валожынскім раёне, цягам дзесяцігоддзяў з'яўляецца рэгіянальным культурным цэнтрам работы па абуджэнні сярод мясцовых жыхароў здаровага пачуцця патрыятызму і гістарычнай памяці, павышэнні грамадскай актыўнасці, яскравым прыкладам творчага супрацоўніцтва прадстаўнікоў розных этнічных груп і канфесій. Гэта стала магчымым дзякуючы шчырай зацікаўленасці ва ўсіх справах ракаўцаў выхадца з гэтых мясцін, прафесара філфака Белдзяржуніверсітэта, доктара філалагічных навук Вячаслава Пятровіча Рагойшы [2].

Вячаслаў Пятровіч, у мінулым выхаванец мясцовай Ракаўскай школы, ніколі не губляў сувязей з «малой радзімай» і за апошнія дзесяцігоддзі зрабіў многае дзеля таго, каб данесці веды пра багатую мінуўшчыну роднага краю як да сваіх землякоў, так і да шырокага кола грамадскасці. Для рэалізацыі гэтай мэты ён здолеў аб'яднаць вакол сябе землякоў – энтузіястаў з мясцовых жыхароў, а таксама дзеячаў навукі, культуры і мастацтва – пісьменнікаў і даследчыкаў Яўгена Гарадніцкага, Язэпа Янушкевіча і Таццяну Кабржыцкую, мастака Фелікса Янушкевіча, скульптара Валерыя Янушкевіча і многіх іншых [3].

У мінулым Ракаў, які з'яўляўся цэнтрам графства, славіўся сваёй друкарняй, у мястэчку засядалі зямельныя і замкавыя суды, праводзіліся вядомыя на ўсім паўночным захадзе Беларусі кірмашы. Яго больш чым 550-гадовая гісторыя цесна звязана з жыццём і творчасцю многіх славуцасцей. Тут жылі продкі вядомага амерыканскага палітолага Збігнева Бжазінскага, пісаў музыку на словы У. Сыракомлі кампазітар Міхал Грушвіцкі (1828–1904). Поліэтнічны і полікультурны Ракаў з'яўляецца радзімай вядомага польскага славіста прафесара Мар'яна Здзяхоўскага (1861–1938) і яго роднага брата прэзаіта Казіміра Здзяхоўскага (1878–1942), юрэйскага крытыка і літаратуразнаўцы Уры Фінкеля (1896–1957). Тут у пачатку 20-х гг. XX ст. жыў папулярны польскі раманіст Сяргей Пясецкі (1901–1964), які адлюстравіў у рамане «Каханак Вялікай Мядзведзіцы» і іншых творах падзеі з жыцця жыхароў Ракава і навакольных вёсак. Мясцовыя краявіды былі багатай крыніцай натхнення для польскай пісьменніцы Элізы Ажэшка, якая называла Ракаў «Літоўскімі Афінамі». Свой след у калектыўнай біяграфіі Ракаўшчыны пакінулі народны пісьменнік Беларусі І. Шамякін, класік беларускай літаратуры Уладзімір Караткевіч (1930–1984), оперны дырыжор, народны артыст Украіны і СССР Я. Вашчак (1919–1988), знакаміты ўкраінскі оперны спявак, заслужаны артыст Украіны Вячаслаў Кабржыцкі (1906–1985), вядомыя расійскія кінадзеячы бацька і сын Бадровы і інш.

Традыцыі высокай духоўнасці, звязаныя з выдатнымі падзеямі мінулага, атрымалі сваё далейшае развіццё і ў нашы дні. Гэта адбылося дзякуючы ініцыятыве ўраджэнцаў Ракаўскага краю, сярод якіх нямала вядомых дзеячаў беларускай культуры, а таксама творчай дзейнасці заслужанага аматарскага фальклорнага калектыву Ракаўскага цэнтра народнай творчасці «Гасцінец», настаўнікаў і вучняў мясцовай сярэдняй школы, Ракаўскай дзіцячай школы мастацтваў. У сярэдзіне 1990-х гг. распачаў працу Грамадскі камітэт Ракаўскіх чытанняў, які раз на два гады пачаў праводзіць навуковыя канферэнцыі (Ракаўскія чытання). З 1996 па 2004 гг. было праведзена пяць такіх чытанняў (1996, 1998, 2000, 2002, 2004 гг.). Пачынаючы з 1998 г. яны мелі статус Міжнародных навуковых канферэнцый, а гасцямі і актыўнымі іх удзельнікамі з'яўляліся не толькі вядомыя беларускія даследчыкі, але і многія вучоныя з Польшчы, Прыбалтыкі, нават Англіі.

На Першых, Рэспубліканскіх, Ракаўскіх чытаннях (2.9.1998) разглядаліся агульныя пытанні гісторыі і культуры Ракава. Тады ж былі акрэслены і кірункі будучай працы. Навуковы форум прыняў наступную рэзалюцыю:

«1. Прызнаць карысным і паспяховым правядзенне Першых Ракаўскіх чытанняў і лічыць неабходным зрабіць іх традыцыйнымі, праводзіць раз на два гады і надаць ім статус міжнародных.

2. Прасіць Ракаўскі сельскі выканаўчы камітэт вярнуць некаторым вуліцам Ракава іх ранейшыя назвы: Дубраўская і Загуменная (цяпер Пянерская), Дамініканская (8 сакавіка), Мінская (Савецкая), Радашкоўская і Замкавая (Чырвонаармейская) і інш.

3. Прасіць Ракаўскі сельскі выканаўчы камітэт устанавіць на доме па вуліцы Чырвонаармейскай (Радашкоўскай), 20, дзе нарадзіўся і жыў яўрэйскі пісьменнік Уры Фінкель (1896–1957), мемарыяльную дошку.

4. Выказаць падзяку за дапамогу ў арганізацыі і правядзенні Ракаўскіх чытанняў мясцовым уладам, кіраўніцтву Ракаўскай СШ, членам Аргкамітэта і выступоўцам».

Другія Ракаўскія чытання (19.9.1998), якія праводзіліся як Міжнародныя, былі прысвечаны 135-годдзю Ракаўскай школы і 90-годдзю наведання Элізай Ажэшкай Ракава і праводзіліся пад назвай: «Ракаўскія “Паўночныя Афіны”»: Мар’ян Здзяхоўскі, Эліза Ажэшка і праблемы культурных кантактаў народаў Цэнтральнай і Цэнтральна-Усходняй Еўропы». На прадстаўнічай навуковай канферэнцыі прагучалі даклады вядомай англійскай паэтэсы і перакладчыцы В. Рыч, польскага паэта-перакладчыка Ч. Сеньоха, паэта і прафесара з Мінска А. Лойкі, прарэктара Гомельскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Ф. Скарыны М. Воінава, дацэнта Брэсцкага дзяржаўнага ўніверсітэта імя А. Пушкіна Г. Праневіча і інш. Удзельнікі чытанняў з вялікай цікавасцю ўспрынялі выступленні вядомага польскага славіста прафесара Б. Белаказовіча (Польшча, Ольштын), доктара філасофскіх навук У. Конана, дацэнта БДУ Т. Кабржыцкай, кандыдата філалагічных навук Я. Янушкевіча, кандыдата гістарычных навук Э. Зайкоўскага і інш. П. Рагойша зрабіў паведамленне аб прыездзе Элізы Ажэшкі ў Ракаў да Здзяхоўскіх у жніўні 1908 г. Завяршальным момантам Чытанняў стала адкрыццё памятнай дошкі на будынку Ракаўскага сельскага клуба (на яго месцы калісьці стаяў дом Здзяхоўскіх) ў гонар прыезду Элізы Ажэшкі ў Ракаў.

Трэція Ракаўскія чытання (4.12.2000) пазнаёмілі ўдзельнікаў канферэнцыі з маладаследаванай тэмай: «Поліэтнічная культура заходнебеларускага мястэчка (на прыкладзе Ракава)». Перад прысутнымі выступілі член-карэспандэнт НАН Беларусі, доктар філалагічных навук М. Мушынскі, доктар філасофскіх навук У. Конан, начальнік аддзела Дзяржаўнай геральдычнай службы Рэспублікі Беларусь С. Рассадзін, дацэнт Т. Кабржыцкая, кандыдат філалагічных навук Я. Янушкевіч, П. Рагойша і інш. У межах Чытанняў адбыліся прэзентацыя выдзеленых матэрыялаў Другіх Ракаўскіх чытанняў, а таксама адкрыццё прыватнага музея поліэтнічнай культуры Ракаўшчыны.

Прыкметнай падзеяй у культурным жыцці Валожынскага раёна сталі і Чацвёртыя Міжнародныя Ракаўскія чытання (5.10.2002), якія атрымалі назву «Пісьменнік і Радзіма (родны кут)», прысвечаныя 120-годдзю з дня нараджэння Янкі Купалы і Якуба Коласа. Яны прайшлі ў Ракаўскай сярэдняй школе з удзелам настаўнікаў беларускай мовы і літаратуры Валожынскага раёна. Асабліва цікавасць прысутных выклікала выступленне сына Якуба Коласа, доктара тэхнічных навук, супрацоўніка Фізіка-тэхнічнага інстытута НАН Беларусі Міхася Мішкевіча, які ўзгадаў малавядомыя эпізоды з жыцця і творчасці песняра і на высокім мастацкім узроўні прадэкламаваў уступ да трэцяй часткі пэмы «Сымон-музыка». У выступленнях удзельнікаў Ракаўскіх чытанняў атрымалі адлюстраванне не толькі постаці Янкі Купалы і Якуба Коласа, але і роля «малой» і «вялікай» Радзімы ў творчым лёсе іншых беларускіх пісьменнікаў – Івана Шамякіна, Максіма Танка, Алены Васілевіч.

Пра прыгожае пісьменства Ракаўшчыны і Валожыншчыны і твораў, звязаных лёсам з гэтай зямлёй, зрабілі даклады Т. Кабржыцкая («Ракаўскі шлях украінскіх пісьменнікаў»), дацэнты В. Ліцьвінка («Фальклор Валожыншчыны»), аўтар гэтых радкоў («Ракаўскі шлях» як узор культурна-асветнага выдання для “малой радзімы”) і інш. Настаўніца Вішнеўскай сярэдняй школы М. Круцько расказала пра ролю літаратурнай Вішнеўшчыны ў выхаванні школьнікаў, настаўнік Лоскай базавай школы Я. Жамойдзін – пра дзейнасць Сымона Буднага, настаўніца Валожынскай сярэдняй школы №1 В. Лукашанец – пра валожынскіх пісьменнікаў XX стагоддзя.

У межах Ракаўскіх чытанняў адбылася таксама прэзентацыя новых выданняў («Санеты») Янкі Купалы на беларускай, англійскай, іспанскай, нямецкай, польскай, рускай, украінскай і французскай мовах і «Новая зямля» Якуба Коласа на беларускай, рускай і польскай мовах). У Паморшчыне (прадмесце Ракава) была адкрыта мемарыяльная дошка ў гонар бацькоў Янкі Купалы – Дамініка Ануфрыевіча і Бянігны Іванаўны, якія тут працавалі да пераезду ў Вязынку.

У Пяршайскай сярэдняй школе Валожынскага раёна прайшлі апошнія, Пятыя Ракаўскія чытання (20.6.2004). На выбар тэматыкі канферэнцыі («Вінцэнт Дунін-Марцінкевіч і працэс міжславянскіх культурных узаемасувязей») паўплываў той факт, што большая частка жыцця В. Дуніна-Марцінкевіча была звязана з фальваркам Люцынка недалёка ад Пяршаёў. дзе ў мясцовай сярэдняй школе створаны яго музей. На канферэнцыі з дакладамі і паведамленнямі выступілі звыш 30 навукоўцаў і настаўнікаў – дактары філалагічных навук С. Ганчарова-Грабоўская, Т. Дасаева, В. Іўчанкаў, Г. Тычка, М. Хаўстовіч, Т. І. Шамякіна, кандыдаты навук І. Багдановіч, А. Верабей, Т. Голуб, І. Запрудскі, Т. Кабржыцкая, М. Кенька, У. Мархель, П. Навойчык, У. Рагойша, Н. Рашэтнікава, Я. Янушкевіч і інш. 3-за мяжы на чытанні прыехалі Васіль Бондар (Украіна), Юкі Малінен (Фінляндыя), Цэзарый Марцінкевіч (Польшча), Мікола Паўловіч (Латвія), Марыя Якубоўская (Украіна). Менавіта на Пятых Ракаўскіх чытаннях распачалася падрыхтоўка да 200-годдзя з дня нараджэння класіка беларускай літаратуры, юбілей якога шырока адзначаўся ў 2008 г. [4].

Ракаў стаў не толькі месцам правядзення міжнародных навуковых канферэнцый (Ракаўскіх чытанняў), але і месцам, дзе быў рэалізаваны яшчэ адзін творчы праект. У пачатку XXI ст. прафесар В. П. Рагойша наладзіў выпуск культурна-асветнага, краязнаўчага выдання «Ракаўскі шлях», якое выходзіла з 2000 па 2008 г. і стала летапісам падзей гісторыі і культуры рэгіёна з плошчай прыкладна 200 квадратных кіламетраў.

Першы нумар газеты ўбачыў свет у лютым 2000 г. Рэдактар і рэдкалегія бачылі сваё выданне культурна-асветным, краязнаўчым, мелі на мэце «даць чытачам неабходны краязнаўчы матэрыял, а тым самым дапамагчы выхаваць у іх пачуццё любові да роднага краю, пашаны да яго гісторыі і сучаснага вобліку, да яго прыроды, культуры, мовы, да яго колішніх і сённяшніх насельнікаў – усё, што характарызуе цяперашнюю еўрапейскую супольнасць» [1] Тыраж выдання не перавышаў 100–200 экзэмпляраў, але яго папулярнасць сярод розных пакаленняў ракаўцаў расла з кожным новым нумарам. На старонках краязнаўчага выдання пад рубрыкамі «3 гісторыі Ракаўшчыны», «Ведай свой край», «Успомнім іх жывымі», «Людзі Ракаўскага краю», «З невядомага» знайшлі адлюстраванне падзеі дзяржаўнага ўзроўню і мясцовыя навіны, аповеды аб знакамітых асобах мінулага і сучаснасці, якія зрабілі свой каштоўны ўклад у беларускую культуру, навуку і мастацтва. Аўтарамі газеты з’яўляліся І. Шамякін, А. Лойка, Р. Барадулін, на старонках выдання друкаваліся матэрыялы пра У. Караткевіча, Л. Шчамялёва, Я. Янушкевіча, протаіерэя М. Сёўбу і многіх іншых дзеячаў беларускай культуры, жыццёвы

шлях якіх быў звязаны з Ракаўскім краем. Як адзначаў адзін з аўтараў штогтыднёвіка «Літаратура і мастацтва», у «Ракаўскім шляху» «папулярныя беларускае слова, беларуская літаратура, творцы і даследчыкі беларускай культурнай спадчыны. Выданне прыемна ўзяць у рукі: яно аформлена з вялікім густам, багата аздоблена фотаздымкамі, ілюстрацыямі. Дамагаюць жа Вячаславу Рагойшу, які пазначаны на вокладцы газеты як рэдактар-выдавец, «рабіць» выданне, даваць яму, што называецца, «пучэўку ў жыццё», практычна ўся яго сям'я – жонка і дзеці. Супрацоўнічаюць з газетай мясцовыя жыхары, студэнты журфака БДУ» [5].

За восем гадоў працы рэдакцыйнага калектыву ўбачыў свет 41 нумар «Ракаўскага шляху». Агульнымі амаганнямі калектыву аўтараў газеты створана, па-сутнасці, своеасаблівая энцыклапедыя гісторыі і сучаснасці Ракаўскага краю, якой можна ганарыцца і на якую трэба арыентавацца ўсім тым, хто толькі яшчэ збіраецца даследаваць гісторыю сваёй «малой радзімы». Варта падкрэсліць, што публікацыі газеты, якая выходзіла пад рэдакцыяй В. П. Рагойшы, сталі асновай для падрыхтоўкі культурна-асветнага зборніка «Наш гонар – Ракаў» (2015 г.) прысвечанага 550-годдзю Ракава.

Спіс літаратуры:

1. Браткі-ракаўцы // Ракаўскі шлях. – 2000. – Люты. – № 1.
2. Гарэлік, Л. М. Рагойша Вячаслаў / Л. М. Гарэлік. – Беларускія пісьменнікі : Бібліягр. слоўн. У 6 т. Т. 5. Пестрак – Сяўрук / Ін-т літ. імя Я. Купалы АН Беларусі ; Беларус. энцыкл. ; Нацыянальны навукова-асветны цэнтр імя Ф. Скарыны ; пад рэд. А. В. Мальдзіса ; рэдкал. : І. Э. Багдановіч [і інш.]. – Мінск : БелЭн, 1995. – С. 117.
3. Дарашчонок, П. Абудзіць памяць пра мінулае / П. Дарашчонок // Звязда. – 2002. – 5 чэрвеня.
4. Рагойша, В. Шляхамі стагоддзяў / В. Рагойша. – Наш гонар – Ракаў. Да 550-годдзя Ракава. – Мінск : Рэгістр, 2015. – С. 6–10.
5. С. Я. Паўночныя Афіны : жыццё працягваецца / С. Я. // Літаратура і мастацтва. – 2003. – 21 лістапада.

Наталля Якавенка

**«ПЛОД ЛЮБОВИ, А НЕ РАЗЛІКУ»:
ТЭОРЫЯ І ПРАКТЫКА МАСТАЦКАГА ПЕРАКЛАДУ
ВЯЧАСЛАВА РАГОЙШЫ**

Natallia Yakavenka

**«THE FRUIT OF LOVE, NOT CALCULATION»:
THE THEORY AND PRACTICE OF ARTISTIC TRANSLATION BY VIACHASLAV
RAGOISHA**

У артыкуле асвятляюцца некаторыя найбольш значныя навуковыя набыткі прафесара Вячаслава Рагойшы ў перакладазнаўчай навуцы, а таксама асноўныя вынікі яго перакладчыцкай працы.

The article talks about some of the most important scientific achievements by Professor Viachaslau Ragoisha in the science of translation and about the main results of his work.

Доктар філалагічных навук, прафесар Вячаслаў Пятровіч Рагойша мае каля тысячы апублікаваных даследаванняў па гісторыі і тэорыі беларускай літаратуры, вершазнаўству, паэтыцы літаратурнага твора, па найбольш актуальных пытаннях беларуска-славянскіх літаратурных узаемазвязей, праблемах тэорыі і практыкі мастацкага перакладу. Перакладазнаўчай праблематыцы, у прыватнасці мастацкаму перакладу з блізкароднасных моў, В.П.Рагойша прысвяціў не адзін дзясятка навуковых публікацый, багатай эмпірычнай базай якіх з'яўляецца аналіз перастварэнняў, выкананых шматлікімі перакладчыкамі, і ўласная перакладчыцкая творчасць.

Сярод асабліва важных перакладазнаўчых работ прафесара Рагойшы, якія складаюць тэарэтычную аснову беларускай школы мастацкага перакладу, – манаграфічныя даследаванні «Пераклаў Якуб Колас...» (1972), «І нясе яна дар: Беларуская паэзія на рускай і ўкраінскай мовах» (1977), «Проблемы перевода с близкородственных языков: Белорусско-русско-украинский поэтический взаимоперевод» (1980), «Кантакты» (1982), «І адгукнецца слова ў словес...» (1992). Па суме публікацый у Інстытуце сусветнай літаратуры Расійскай акадэміі навук (Масква) В.П.Рагойша абараніў доктарскую дысертацыю «Белорусская поэзия XX столетия в контексте восточнославянских литератур (типология, рецепция, художественный перевод)» (1993), на якую таксама абапіраюцца ў сваіх даследаваннях сучасныя перакладазнаўцы.

Мастацкі пераклад яднае народы праз узаемаасэнсаванне імі высокіх духоўных каштоўнасцей, важных праблем агульначалавечага, дзяржаўнага і грамадскага парадку, дае магчымасць далучэння да нацыянальных культурных скарбаў, а значыць пашырае далягяды чалавечага грамадства ў цэлым. Блізкая роднасць моў дапамагае мастацкаму перастварэнню тым, што за ёю стаіць блізкасць культур, этнасу, гісторыі, сацыяльна-эканамічнага ўкладу жыцця і г.д. Адначасова блізкая роднасць моў стварае перашкоды для адэкватнага перакладу тым, што блізкасць адчуваецца народамі па-рознаму, гэта адбіваецца на ступені моўнага разумення і на эмацыйным стаўленні да мовы і культуры адзін аднаго. Адносна лёгкасць перакладу з блізкароднасных моў і падманлівая тоеснасць лексічных адпаведнікаў у блізкіх мовах з'яўляюцца асноўнымі праблемамі блізкароднаснага перастварэння. На гэта ўвесь час звяртае ўвагу перакладчыкаў і перакладазнаўца В.П.Рагойша.

Так, напрыклад, у манаграфіі «Проблемы перевода с близкородственных языков: Белорусско-русско-украинский поэтический взаимоперевод» [1] даследчык тлумачыць сутнасць і неабходнасць перастварэння нацыянальнай спецыфікі арыгінала, адзначае, што этнічная, моўная, псіхалагічная, гістарычная, культурная, сацыяльна-эканамічная, дзяржаўна-палітычная і геаграфічная блізкасць усходнеславянскіх народаў стварае пэўныя вонкавыя і ўнутраныя ўмовы перакладу. І менавіта гэтыя ўмовы ў сваю чаргу складаюць суму экстралінгвістычных – пазатэкставых фактараў, якія ўздзейнічаюць як на выбар мастацкіх тэкстаў для перакладу, так і на сам працэс і вынік іх перастварэння.

У навуковай публікацыі «Белорусская поэзия XX столетия в контексте восточнославянских литератур (типология, рецепция, художественный перевод)» [2] В.П.Рагойша вызначае асноўныя тыпы, спосабы і формы літаратурнай рэцэпцыі, асвятляе базавыя пытанні мастацкага перакладу, які з'яўляецца адначасова і спосабам, і формай рэцэпцыі, асобна вылучае праблемы чытацкай білітаратурнасці і чытацкага білінгвізму.

Пры тым, у кантэксце сённяшняга літаратурнага працэсу, як і раней, у другой палове ХХ ст., з'яўляецца неабходным зварот да высноў прафесара Рагойшы наконт масавага беларуска-рускага білінгвізму, што яшчэ ў пасляваенны час пачаў ператварацца ў рускі моаналінгвізм, асабліва на рэцэптыўным узроўні. З гэтай прычыны ўзніклі шматлікія